

MODERN TRENDS IN TEACHING METHODS OF LANGUAGES

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-110-7-77>

НАВЧАННЯ ВИКЛАДАЧІВ НА КУРСАХ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЯК ПРИКЛАД БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ

Бортник С. Б.

*асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Характерною рисою сучасного інформаційного суспільства є безперервна освіта. У світі сьогодення знання змінюються швидше, ніж змінюються покоління. Враховуючи цей факт, американські економісти навіть запровадили термін «напіврозпад компетентності» – період, коли від моменту закінчення ЗВО, компетентність фахівців знижується на 50% завдяки надходженню нової наукової і технічної інформації. За оцінками експертів США, щорічно оновлюється 5% теоретичних і 20% професійних знань, якими володіють фахівці [1]. Знання іноземної мови є однією з можливостей підтримувати професійні знання на належному рівні, дізнаватися про нові здобутки в сфері свого фаху з першоджерел.

Одними з причин актуалізації освіти дорослих у наш час є розширення інформаційно-комунікаційного середовища, глобалізація та міграційні процеси, зростання ролі людського та соціального капіталу. З економічної точки зору, дорослі студенти – це люди, які залучені в тій чи іншій формі освітніх програм для покращення своєї продуктивності, знання чи навичок.

Сучасні джерела з методики визначають дорослого студента як особу, яка свідомо чи несвідомо, формально (*formally*), інформально (*informally*), неформально (*non-formally*) залучена в будь-якій освітній програмі з метою вирішення своїх життєвих проблем [2]. Відповідно, існують такі форми освіти дорослих: формальна загальна та професійна освіта для дорослих, неформальне загальне і професійне навчання, та інформальне (спонтанне, повсякденне) навчання, коли нові знання і навички отримуються в ході повсякденної життєдіяльності людини, пов'язаної з її роботою, сім'єю або дозвіллям.

Останні десятиліття спостерігається вибухова поява нових концепцій та теоретичних засад в педагогіці – андрагогіка (*androgogy*), хьютагогіка (*heutagogy*), рівногогіка (*peergogy*), кібергогіка (*cybergogy*). Починаючи з 1970-х років, теорія навчання та методика дорослих стала набувати свої форми. Засновником цієї теорії вважається Малкольм Ноулз (США), теорія якого базується на концепції «андрагогіки» (науки, що розкриває теоретичні та практичні проблеми навчання, виховання і освіти дорослої людини протягом всього його життя) [3]. Андрагогіка з'явилась в результаті розуміння того, що дорослі навчаються не так само, як діти. Андрагогіка наголошує на важливості самого процесу навчання і використовує такі підходи до навчання, які скоріше базуються на вирішенні завдання (тобто є *problem-based*), а також розраховують на співпрацю (*collaborative*), ніж є класичними дидактичними, і до того ж наголошують на рівності між учнем та вчителем,

М. Ноулз відзначив чотири **основні** принципи навчання дорослих:

1. Дорослий бере участь у плануванні та оцінюванні свого навчання.
2. Основа для навчання – наявний досвід дорослого.
3. Дорослі вивчають те, що їм необхідно для роботи або важливо для саморозвитку.
4. Процес навчання дорослого спрямований на результат, вирішення проблеми чи виконання завдання [3].

Термін *heutagogy* (хьютагогіка або евтагогіка) вперше був згаданий у роботі «From Androgogy to Heutagogy» Стюарта Хасе (Stewart Hase) та Криса Кеньона (Chris Kenyon) в 2000 році як продовження розвитку андрагогіки [4]. Хьютагогіка – це сучасна концепція самостійного навчання, в центрі якої є доросла людина, яка свідомо та самостійно керує процесом свого навчання. Хьютагогіка виникла як реакція на глобальні зміни, що відбуваються в суспільстві, зі зростанням професійної та академічної мобільності населення Основні положення хьютагогіки співвідносяться з сучасними концепціями безперервної освіти чи освіти впродовж всього життя. Хьютагогіка – це сучасне вчення про безперервне навчання як стиль життя, про самоосвіту як провідну форму освіти. Хьютагогіка визнає необхідність гнучкого підходу до навчання, що базується не тільки на отриманні знань, але й на самостійній роботі з інформацією. Викладач надає ресурси та створює умови, що потрібні для навчання, а дорослий студент аналізує та синтезує знання та керує процесом свого навчання значною мірою самостійно.

Враховуючи теоретичні засади та концепції різних авторів, сучасна наука виділяє такі узагальнені принципи андрагогіки, які й застосовані на курсах іноземних мов для викладачів:

1. Принцип пріоритетності самостійного навчання. Для практичного застосування цього принципу потрібна серйозна попередня підготовка – скласти програму навчання (*syllabus*), як пише Ф.Гарнетт, «*you developed your own syllabus*» [5], ретельно відібрати та підготувати/роздрукувати навчальні матеріали. Дорослі студенти мають потребу навчатись в свій власний спосіб.

2. Принцип спільної діяльності починається з виявлення потреб студентів (вже практично обов'язковий *needs analysis*) та групового обговорення, починаючи з загальної мети – чи то буде проходження тесту на рівень B2, чи підготовка до виступів на міжнародних конференціях; і до таких короткотермінових цілей, наприклад, яку граматичну тему розбирати більше часу – умовний спосіб чи непряму мову, яку лексичну тему вивчати в розширеному варіанті.

3. Принцип використання наявного позитивного життєвого (професійного та соціального) **досвіду.** Дорослі студенти приходять на курси з досвідом і знанням в різних сферах, і мають тенденцію до позитивного сприйняття тих видів практичної учбової діяльності, що дають їм можливість застосовувати вже існуючі знання і навички. Дорослі хочуть інтегрувати нові ідеї і вже існуючі знання.

4. Принцип коректування застарілого досвіду і особових установок. Принцип, протилежний попередньому, коли досвід може заважати у вивченні іноземної мови. Наприклад, деякі слухачі із задоволеннями читали та перекладали тексти (те, що робиться переважно більшість часу, починаючи зі школи, і до складання кандидатських іспитів) і важко сприймали завдання з аспекту «Reading» на складання іспиту на рівень B2 – підібрати заголовки до абзаців, розташувати абзаци в логічній послідовності та ін. Особові установки цих слухачів заважали сприймати такі завдання релевантними для перевірки прочитаного: а як це без перекладу?

5. Принцип індивідуального підходу до навчання враховує особисті потреби, соціально-психологічні характеристики особи. Основою індивідуального підходу є аналіз професійної діяльності дорослих студентів, оцінки успішності, соціального статусу та навіть характеру взаємин в колективі.

6. Принцип елективності навчання полягає у надання дорослому студенту свободи у виборі цілей, змісту, методів, форм, джерел, засобів, термінів, часу, місця навчання, оцінювання результатів навчання.

7. Принцип рефлексивності базується на свідомому відношенні дорослого студента до навчання. Також вони обмежені в часі і не мають наміру вчити мову просто заради навчання. Іншою характерною рисою дорослих слухачів є те, що вони беруть відповідальність за своє навчання на себе.

8. Принцип системності навчання проявляється у відповідності цілей і змісту навчання його формам, методам, засобам навчання. Також системність іноді трактується як систематичність, або іншими словами, безперервність чи регулярність.

9. Принцип актуалізації результатів навчання передбачає негайне застосування на практиці отриманих умінь, навичок та знань.

10. Принцип розвитку студента. Навчання іноземної мови сприятиме вдосконаленню особи, уможливіть сприйняття нової інформації та участь у нових видах діяльності.

Саме завдяки освіті дорослих здійснюється безпосередній процес розвитку особистості, забезпечується збагачення та примноження творчого потенціалу особистості. Андрагогіка розглядає освіту в контексті життєвого шляху людини. Дорослі студенти навчаються з власної волі після усвідомлення необхідності заповнити певні прогалини в освіті чи удосконалити наявні навички та компетенції. Враховуючи різну ведучу діяльності у дітей та дорослих, необхідно чітко розділяти принципи педагогічних та андрагогічних моделей навчання.

Різні характеристики щодо навчання значно впливають на методичні стратегії, які застосовує викладач. Але загальна тенденція полягає в тому, навчання дорослих стає більш ефективним, якщо воно сконцентроване на слухачеві (*learner-centered*), ніж на викладачі (*teacher-centered* або *instructor-centered*). Питання іншомовної освіти дорослих потребують подальших досліджень фахівців та уваги суспільства для реалізації актуальних викликів сьогодення.

Література:

1. Сігаєва Л.С. Розвиток освіти дорослих в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія / Л.С.Сігаєва; за ред.С.О. Сисоевої. К.:ЕКМО, 2010. – 420 с.

2. Nzeneri, I.S. Handbook on Adult Education Principles and Practices. (New Edition). Uyo:Abigab Associates Ltd. 2008.

3. Knowels, M.S. The modern Practice of Adult Education: Pedagogy versus Androgogy. New York: Association press. 1978.

4. Hase S. and Kenyon Ch. From Andragogy to Heutagogy.URL:<http://www.psy.gla.ac.uk/steve/pr/Heutagogy.html>

5. The PAH Continuum: Pedagogy, Andragogy and Heutagogy
<https://heutagogy.com.wordpress.com>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-110-7-78>

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
В МАГІСТРАТУРІ СТУДЕНТАМ БУДІВЕЛЬНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У КИЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Букіна Ю. О.

*старший викладач кафедри мовної підготовки і комунікації
Київський національний університет будівництва і архітектури*

Сметанська М. І.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри мовної підготовки і комунікації
Київський національний університет будівництва і архітектури
м. Київ, Україна*

Одним із найважливіших завдань вищої школи є забезпечення усвідомленої діяльності студентів у процесі вивчення іноземних мов. В умовах технічного навчального закладу, безперечно, слід неодмінно враховувати особливості лексичного матеріалу зі словників технічних термінів, посібників та підручників з базових дисциплін для майбутніх фахівців у галузі будівництва і архітектури. А тому викладачам іноземних мов, які готують магістрів до їхньої майбутньої праці за будівельними спеціальностями, слід створити дієву мотивацію для вивчення предмета.

Як відомо, протягом останніх років у системі вищої освіти України відбулися зміни, пов'язані з виходом на новий рівень підготовки спеціалістів за вимогами Болонської конвенції, переходом на дворівневу модель підготовки спеціалістів (бакалаври та магістри), введенням нових освітніх стандартів. А це передбачає здійснення підготовки в спеціальних умовах скорочення аудиторних занять та перегляду деяких аспектів викладання іноземних мов.

Обсяг дисципліни «Наукова іноземна мова» для магістрів становить тільки 30 академічних годин. Відтак слід вдаватися до таких методів і